

Oponentský posudek
na dizertační práci Jana Kittricha na téma
Právo na sebeobranu v současném mezinárodním právu

Předložená dizertační práce v rozsahu cca 250 stran je věnována jednomu z tradičních témat mezinárodního práva, tradičně vášnivě diskutovanému a stejně tradičně i rozdělovacímu, více či méně nerovnoměrně, jak názory představitelů nauky, tak i přístupy a argumentaci států snažících se zachytit, stabilizovat a petrifikovat mezinárodněprávní pravidla, podmínky a meze aplikace, jakož i obsah tohoto práva. Trvalá atraktivita tohoto tématu je samozřejmá. Je trvale spjata se zásadní otázkou zabezpečení právních jistot a garancí důležitých pro ochranu zájmů, ba i samotné existence na straně potenciálních obětí útoků všeho druhu. Samozřejmě i z důvodu zvláštního postavení práva na sebeobranu jakožto jedné z výjimek ze zákazu použití a hrozby silou v mezinárodních vztazích. Proto znovu a znovu přitahuje toto téma ke zpracování a hledání posunů *de lege lata* i *de lege ferenda* v praxi států, v judikatuře, v názorech nauky.

Také autor této dizertace posuzuje danou problematiku z mnoha aspektů. Práce je členěna do šesti částí označených vcelku netradičně písmeny. Dizertant omezil téma na zkoumání konceptu individuální sebeobranu, ponechávaje záměrně, a z pohledu oponenta i naprosto rozumně, stranou koncept sebeobranu kolektivní.

Ve zvolené struktuře práce po vymezení obyčejových podmínek výkonu práva na sebeobranu (proporcionality, nezbytnosti a bezprostřednosti) pokračuje detailním zkoumáním ozbrojeného útoku v jeho nejrůznějších aspektech a rovinách. To mu mj. umožňuje přesvědčivě prokázat ovládnutí základních vědeckých metod práce, od historické a právní analýzy až po metodu komparace (např. pasáž ozbrojený útok versus agrese) a schopnost formulace syntetizujících závěrů, včetně úvah *de lege ferenda*.

Ve dvou následujících částech se vypořádává velmi přehledně a plasticky s fenomény preventivní sebeobranu a preemptivní sebeobranu, které dokládá dostatečně ilustrativně praktickými příklady z mezinárodní praxe, přičemž tyto příklady a historické události jsou dobře zachyceny a zahrnuty v míře nikoli zbytečně extenzivní (jak je to někdy v pracích tohoto druhu zvykem). Tyto části demonstrují mj. způsobilost autora pracovat s rozsáhlou související odbornou literaturou a dokumenty všeho druhu. Svědčí o tom řada dobře zpracovaných a zvolených citací.

Po věcné stránce lze autorovi jen máloco vytknout. Oponentovi je sympatické, že autor neváhá např. ani s kritikou Mezinárodního soudního dvora či jiných uznávaných autorit, přičemž ji dokáže opřít o autoritu jinou, popř. o vlastní přesvědčení, a to i v otázkách obvykle vyhraněně diskutovaných. Oponent může proto prakticky všechny důležité autorovy teze a závěry buď plně podpořit, nebo je vcelku bez problémů (má-li sám jiný, nebo vyhraněnější názor) respektovat.

Je pravda, že řada věcí související s danou problematikou je ve vývoji, což autor sám přesvědčivě ukazuje. Na scénu vstoupily nové fenomény – terorismus se všemi novými

problémy přičitatelnosti a s potřebou jiného uchopení řady dalších problémů souvisejících, technický pokrok a jeho odraz v možnostech a realitě tzv. kybernetického útoku, nalezení či vytvoření nových účinných nástrojů ke zvládnutí vyplývajících výzev.

Při ústní obhajobě lze navrhnout, aby doktorand blíže vysvětlil svůj názor na str.121 shora, kde uvádí, že „nový přístup států... (myšleno v případech kybernetického útoku)... má do určité míry své ospravedlnění, je však nutné konstatovat, že je ... v rozporu s mezinárodním právem“, a poněkud rozvedl, co by měla obsahovat mezinárodní smlouva v této oblasti, kterou považuje za východisko na str.122 in fine. Dále pak, aby se vyjádřil k tomu, zda sám považuje právo na preventivní sebeobranu za existující obyčejové právo. Konečně by oponent uvítal v té souvislosti i odpověď na otázku, jaký je vzájemný vztah s institutem krajní nouze.

Po formální stránce má předložená dizertační práce srovnatelně vysokou úroveň. To se týká jak stránky jazykové – je psána srozumitelným stylem, obsahuje minimum překlepů, pravopisných či interpunkčních chyb, používaná odborná terminologie je plně na výši - tak stránky grafické. Obsahuje potřebné náležitosti vědecké práce, včetně téměř 650 pečlivě zpracovaných odkazů a citací, rozsáhlého seznamu literatury a ostatních použitých pramenů.

Celkově doktorand prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce ve zvoleném oboru, předložil zralý, propracovaný text, který splňuje požadavky kladené na doktorské dizertační práce, a proto jej, jak již vplynulo i ze shora uvedeného, doporučuji k obhajobě.

JUDr. Milan B e r á n e k

V Praze dne 26.června 2012